

Fact Sheet: Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in Afghanistan

Afghanistan, officieel de Islamitische Republiek Afghanistan, is een land in Zuid-Azië en Centraal-Azië met een bevolking van 32 miljoen inwoners.¹ Afghanistan is een multi-etnische samenleving; de grootste etnische groepen zijn de Pasjtoen (42%), Tadzjieken (27%), Oezbeken (9%) en Hazara's (8%). De officiële talen zijn Pasjtoe en Dari (Afghaans Perzisch). Meer dan 99% van de bevolking is moslim.

¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan>

² <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-12011352>

³ <https://www.hrw.org/asia/afghanistan>

⁴ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dliid=252957>

Huidige situatie in Afghanistan

Door langdurige instabiliteit en strijd zijn de economie en infrastructuur verwoest, en veel inwoners zijn op de vlucht geslagen.² De Taliban, die een strikt islamitisch bewind voerde na een burgeroorlog, werd verdreven door een invasie geleid door de V.S. in 2001 maar zijn recentelijk teruggekeerd. Het oplaaen van het geweld heeft dramatische gevolgen gehad voor de burgerbevolking.³ De regering heeft beloofd zich te willen inzetten voor de mensenrechten maar slaagt er niet in de vele schendingen van vrouwenrechten aan te pakken.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)

De gegevens in deze factsheet zijn ontleend aan verschillende onderzoeken, rapporten en bestaande wet- en regelgeving in Afghanistan met betrekking tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). Deze factsheet is een samenvatting van relevante data op basis van beschikbare en betrouwbare bronnen en pretendeert niet volledig te zijn.

Seksueel geweld

Het is moeilijk om het aantal verkrachtingen in kaart te brengen vanwege sociale stigmatisering.⁴ Mannelijke slachtoffers treden zelden naar buiten, uit angst voor vergelding of verdere uitbuiting door gezagsdragers. Vrouwelijke slachtoffers krijgen te maken met ernstige vormen van vergelding door hun sociale omgeving, variërend van ongeschiktheid voor het huwelijk tot gevangen gezet worden of vermoord. Een onderzoek van de Afghaanse Onafhankelijke Commissie voor Mensenrechten vond 406 gevallen van eerwraak en seksueel geweld tussen maart 2011 en april 2013; men gaat ervan uit dat er een veel groter aantal is waarvan geen aangifte is gedaan.⁵ In 163 gevallen ging het om seksueel geweld (waaronder verkrachting).⁶ Zeventien procent van de gevallen van seksueel geweld werd gepleegd door familieleden, rond de tien procent door burens, vier procent door de vader van het slachtoffer, twee procent door een broer en een procent door een oom van het slachtoffer. De Wet ter Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen uit 2009 maakt geweld tegen vrouwen strafbaar, o.a. verkrachting, aanranding of slaan.⁷ De definitie van verkrachting in deze wet omvat echter niet verkrachting binnen het huwelijk. De wet schrijft een gevangenisstraf voor van 16 tot 20 jaar voor verkrachting, en van maximaal zeven jaar voor de "schending van de eerbaarheid van een vrouw...die niet leidt tot overspel (zoals seksuele aanraking)". De wet wordt door veel mensen niet begrepen, en sommige burgers en religieuze gemeenschappen beschouwen de wet als on-islamitisch. Veel instanties hebben niet de politieke wil om de wet uit te voeren of te handhaven.

⁵ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dliid=252957>

⁶ <http://www.aihrc.org.af/en/research-reports/1571/national-inquiry-on-rape-and-honor-killing-in-afghanistan-report-summary.html>

⁷ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dliid=252957>

⁸ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dliid=252957>

⁹ <http://bmcwomenshealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12905-015-0173-6>

Rutgers is een kenniscentrum voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en is opgericht en gevestigd in Nederland. Rutgers is actief in Nederland en daarbuiten, vooral in ontwikkelingslanden. Wij streven naar een wereld waar alle mensen hun eigen seksuele en reproductieve keuzes kunnen maken, vrij van discriminatie, dwang en geweld. Rutgers hanteert bij SRGR de definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO): "Seksuele gezondheid is een toestand van lichamelijk, emotioneel, mentaal en sociaal welzijn met betrekking tot seksualiteit; het is niet alleen de afwezigheid van ziekte, disfunctie of gebrek. Seksuele gezondheid vereist een positieve en respectvolle benadering van seksualiteit en seksuele relaties, en ook de mogelijkheid om prettige en veilige seksuele ervaringen te hebben, vrij van dwang, discriminatie en geweld. Om seksuele gezondheid te bereiken en behouden moeten de seksuele rechten van alle mensen gerespecteerd, beschermd en vervuld worden."²¹ Seksuele rechten zijn o.a.: het recht op de hoogst haalbare mate van seksuele gezondheid; op seksuele vorming; op vrijwillige seksuele relaties; en om te beslissen of, en wanneer, men kinderen wil.

¹⁰ <http://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?locations=AF>

¹¹ <http://data.worldbank.org/indicator/SP.ADO.TFRT?locations=AF>

¹² <http://www.womenonwaves.org/en/page/4830/afghanistan-abortion-law>

¹³ <http://www.dw.com/en/afghan-women-use-abortion-as-a-way-out/a-17612865>

¹⁴ <http://www.unaids.org/en/regionscountries/countries/afghanistan>

¹⁵ http://www.unaids.org/sites/default/files/country/documents//AFG_narrative_report_2014.pdf

¹⁶ <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AMICS-Jun24-2012-FINAL.pdf>

¹⁷ <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dld=252957>

¹⁸ http://www.mpipriv.de/files/pdf3/max_planck_manual_on_afghan_family_law_english.pdf

¹⁹ https://www.unicef.be/wp-content/uploads/2014/05/UNC_Rapport_Child_Notice_Afghanistan_EN_FINAL_web.pdf

²⁰ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/503937/CIG_AFG_Sexual_Orientation_and_Gender_Identity.pdf

²¹ http://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sexual_health.pdf

Gezinsplanning, abortus

Vrouwen hebben meestal weinig invloed op keuzes over de timing en het aantal kinderen.⁸ Het anticonceptiegebruik is laag: volgens een onderzoek onder getrouwde vrouwen in de leeftijd van 15-49 uit 2010 gebruikt 22% een methode van gezinsplanning.⁹ Uitgesplitst naar methodes: prikpil (6,5%); pil (5,3%); borstvoeding als anticonceptie (3,6%); mannencondooms (1,7%); spiraaltje (1,3%); periodieke onthouding en coitus interruptus (1,9%); en sterilisatie van de vrouw (1,4%). Vooral vrouwen in landelijke gebieden en laagopgeleide vrouwen maken minder vaak gebruik van een vorm van anticonceptie. Het totale geboortecijfer (gemiddelde aantal geboorten per vrouw) was 4,8 in 2014.¹⁰ Het aantal geboorten per 1.000 vrouwen in de leeftijd 15-19 jaar was 77 in 2014. Het aantal vrouwen in de adolescentie dat een kind krijgt, is dus relatief hoog.¹¹ Het Afghaanse Wetboek van Strafrecht van 7 oktober 1976 stelt abortus strafbaar behalve als het leven van de moeder ermee gered wordt.¹² Omdat het gebruik van anticonceptie laag is, en om te voorkomen dat hun gezin te groot wordt, zoeken vrouwen hun toevlucht tot onveilige illegale abortus.¹³

Soa's/hiv

Het aantal mensen met hiv werd in 2015 geschat op 6.900; de prevalentie onder volwassenen in de leeftijd van 15-49 was <0,1%.¹⁴ Van alle mensen in Afghanistan die hiv hebben en in aanmerking komen voor behandeling krijgt slechts 4,2% antiretrovirale therapie.¹⁵ Een op de vier vrouwen in de leeftijd van 15-49 (26%) heeft wel eens over aids gehoord; echter, slechts 2% van hen heeft uitgebreide en correcte kennis over hiv-preventie en hiv-overdracht.¹⁶

Kindhuwelijken, gedwongen huwelijken

Hoewel het in strijd is met de wet, trouwen veel meisjes op jongere leeftijd dan de wettelijke minimumleeftijd van 16 jaar (15 jaar met toestemming van een ouder/voogd en een rechter).¹⁷ Uit onderzoek van het Ministerie van Publieke Gezondheid blijkt dat 53 procent van alle vrouwen in de leeftijd van 25-49 trouwde voor hun achttiende verjaardag en 21 procent voor hun vijftiende. Gedwongen huwelijken komen voor: volgens de Afghaanse Onafhankelijke Commissie voor Mensenrechten wordt 60-80% van de huwelijken in Afghanistan voltrokken zonder de toestemming of tegen de wil van een van de huwelijkspartners.¹⁸

Vrouwelijke genitale verminking (vgv)/meisjesbesnijdenis

Vgv is niet een cultureel geaccepteerd gebruik in Afghanistan en er zijn geen meldingen dat het voorkomt.¹⁹ Er is geen specifieke wetgeving tegen vgv.

Seksuele oriëntatie

Seksuele contacten tussen mensen van hetzelfde geslacht zijn in Afghanistan verboden; er staat een gevangenisstraf op of (volgens het islamitische recht) de doodstraf. Er zijn echter geen meldingen van uitgevoerde doodstraffen sinds het einde van het regime van de Taliban.²⁰ Mensen die zich als LHBT identificeren en open zijn over hun seksualiteit of genderidentiteit lopen een groot risico om uitgestoten te worden door hun familie en kunnen slachtoffer worden van eerwraak. LHBT's hebben ook te maken met geweld, verkrachting en arrestaties.